

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Gaziantep 5. Zırhlı Tugay 3. Sınıf Askeri Ceza ve Tutukevi İnceleme Raporu

24. Dönem 2. Yasama Yılı
2012

Rapor, Komisyonun
26.01.2012 tarihli
toplantısında kabul
edilmiştir.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

GAZİANTEP 5. ZIRHLI TUGAY 3. SINIF ASKERİ CEZA VE TUTUKEVİ
İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere, Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR, İstanbul Milletvekili Atila KAYA, Mersin Milletvekili Ertuğrul KÜRKCÜ'den oluşan bir Alt Komisyon kurmuştur. Alt Komisyon gerçekleştireceği çalışma kapsamında, Gaziantep Askeri Ceza İnfaz Kurumu'nda inceleme yapma kararı almıştır.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, ilk kez 23'üncü Yasama Döneminde askeri ceza ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmuştur. 13 Ocak 2012 tarihinde 5'inci Zırhlı Tugay Komutanlığı Askeri Ceza ve Tutukevi'nde Alt Komisyonca gerçekleştirilen inceleme ise, 24'üncü Yasama Döneminde, bir askeri ceza infaz kurumunda yapılmış olan ilk incelemedir.

Alt Komisyon; Alt Komisyon Başkanı ve Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ ve Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR'den müteşekkildir. Alt Komisyon üyelerine, Komisyon Uzman Yardımcılarından Abdussamed SİĞİRTMAÇ ve Gökhan PİRİ eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Gaziantep 5. Zırhlı Tugay 3. Sınıf Askeri Ceza ve Tutukevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlülerin yaşam koşulları, infaz kurumunun fiziki şartları ile yetkili ve görevlilerin kurumda bulunan tutuklu ve hükümlülere karşı tutum ve davranışları bu incelemenin konusunu oluşturmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Heyet, 13 Ocak 2012 tarihinde 5'inci Zırhlı Tugay Komutanlığı Askeri Ceza ve Tutukevi'nde ziyaret gerçekleştirmiştir. Alt Komisyon, inceleme kapsamında Ceza İnfaz Kurumu Müdürü'nden bilgi almış, ardından Kurumun fiziki ve yaşam koşullarına ilişkin gözlemlerde bulunmuş; son olarak ise bazı hükümlü ve tutuklularla koşullarda görüşmelerde bulunmuştur.

Hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler, heyet tarafından rastgele seçilen koşullarda cezaevinden hiçbir görevli olmaksızın gerçekleştirilmiştir.

IV. İNCELEMELER

1. Ceza İnfaz Kurumu Müdürü İle Gerçekleştirilen Görüşme

Alt Komisyona Kurum Müdürü Yarbay Bekir ŞAHİN tarafından Ceza İnfaz Kurumu hakkında brifing verilmiştir. Brifing esnasında Askeri Savcı Sevilay BAKIR da hazır bulunmuştur.

Brifingde şu bilgiler aktarılmıştır:

- Askeri Ceza İnfaz Kurumunda, askeri veya adliye mahkemeleri tarafından tutuklanmış asker kişiler, asker edildikten sonra işledikleri suçlardan dolayı bir yıl veya daha az süreli hürriyeti bağlayıcı ceza alan erbaş/erler ile Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ve devlet memurluğundan çıkarılmayı gerektirmeyecek cezaları alan TSK mensubu subay, astsubay, sivil memur ve uzman erbaşlar kalabilmektedir.
- Ceza İnfaz Kurumu kapasitesi 50 kişi olmakla birlikte 13 Ocak 2012 tarihi itibarıyla 2'si hükümlü 16'sı tutuklu olmak üzere 18 mevcudu bulunmaktadır.
- Askeri mahkemenin tutukluluk kararı alması sonucu, ceza infaz kurumunda kalanların suç isnadı ve suç isnat edilen kişi sayısı şöyledir:

Firar, İzin Tecavüzü ve Yakalanmakla Sona Eren Firar	: 6
Taksirli Ölüme Neden Olmak	: 1
Silahla Tehdit, Tehdit ve Hakaret	: 1
Neticesi İtibarıyla Kasten Silahla Yaralama	: 1

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Sivil mahkemenin tutukluluk kararı alması sonucu, ceza infaz kurumunda kalanların suç isnadı ve suç isnat edilen kişi sayısı şöyledir

Hırsızlık	: 2
Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Ticareti	
Yapma veya Sađlama	: 1
Kasten Öldürme	: 1
Tasarlayarak Öldürme ve Kasten Öldürme	: 2
Firar	: 2
Hava Deđişim Tecavüzü	: 1
Çocuđun Cinsel İstismarı	: 1

- Tutuklu ve hükümlülerin yemek ihtiyacı kışladaki tüm askerlere de hizmet veren kışla mutfağında hazırlanmış yemeklerden karşılanmaktadır.
- Ceza İnfaz Kurumundaki tüm hükümlü ve tutuklular günde en az bir saat havalandırmaya çıkartılmaktadır.
- Tutuklu ve hükümlüler haftada bir defa ilgili mevzuatta belirlenen esaslar dâhilinde, 10 dakika süreyle telefon görüşmesi gerçekleştirebilmekte ve acil hallerde faks cihazından faydalanabilmektedir.
- Sağlık sorunları, kışla reviri ve ileri tetkik gerektiren hususlarda hastanelerden faydalanmak suretiyle giderilmektedir.
- Psikolojik sorunları olan tutuklu ve hükümlüler Rehberlik ve Danışma Merkezleri uzmanlarınca takibe alınmaktadır.
- Koğuşlardaki kablolu TV yayınından (55 kanal) saat 06:30–22:00 saatleri arasında faydalanmak mümkündür.
- Kurum bünyesinde okuma yazma kursu, el sanatları, folklor, halk oyunları ve bağlama kursları verilmektedir. Satranç, voleybol ve masa tenisi müsabakaları düzenlenmektedir.
- Tutuklu ve hükümlüler yazdıkları mektubu ücretsiz olarak gönderebilmektedir.
- Ceza İnfaz Kurumu'na ait bir adet nakil aracı bulunmaktadır. Bu araç tutuklu ve hükümlülerin Gaziantep il sınırındaki hastanelere naklinde ve tutukluların askeri mahkemelere duruşma için götürülmesinde kullanılmaktadır. Diđer mahkemelerdeki

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

duruşmalara götürülecek tutuklular için ise, Gaziantep'teki sivil ceza infaz kurumuna ait nakil araçlarının kullanıldığı öğrenilmiştir.

2. Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlemler ile Tutuklu ve Hükümlülerle Gerçekleştirilen Görüşmeler

Ceza İnfaz Kurumu'nda yapılan gözlemlerde fiziki koşullar açısından herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır. Ceza İnfaz Kurumu düzen ve temizlik yönüyle takdire şayan derecede olumlu bulunmuştur. Kapasite üstü tutuklu ve hükümlünün barındırılıyor olmasının ürünü olarak, pek çok sivil ceza infaz kurumunda görülen olumsuz yaşam koşullarına rastlanmamış olması ayrıca memnuniyet verici olmuştur.

Yapılan incelemede, koşulların gezilmesi esnasında 7 gün 24 saat yanan floresan lamba ile görüntü ve ses kaydının yapıldığı cihazlar dikkat çekmiştir. Görüntü kaydının sadece ortak alanlara (gazino) münhasır kalmayıp, tutuklu ve hükümlülerin yattıkları koşullarda da bu uygulamanın var olduğunu, özellikle vurgulamak gerekmektedir. Ceza infaz kurumu yönetiminin vermiş olduğu bilgilendirmeden, teknik bir arıza nedeniyle, son 1 yıldır ses kaydının yapılamadığı ancak görüntü kaydının aralıksız bir şekilde sürdürüldüğü öğrenilmiştir. Söz konusu cihazlarla ve sürekli açık bulunan lamba ile ilgili şikâyetini dile getiren bir mahpus,¹ bunlar nedeniyle psikolojisinin bozulduğunu ve uyuyamadığını, çözüm olarak ise, hap kullanmakta olduğunu söylemiştir. Gerçekten de Alt Komisyon üyeleri dahi, buldukları kısa süre içerisinde sürekli gözetim altında bulunduğu hissini veren bu ortamdan son derece rahatsız olmuştur. Koşullarda ses ve görüntü kaydı için teknik tertibatın bulunuyor olmasının, ceza infaz kurumu yönetiminin nezareti olmaksızın Alt Komisyonca gerçekleştirilen tutuklu ve hükümlülerle yapılan görüşmelere gölge düşürdüğünü de eklemek gerekmektedir.

Ceza infaz kurumundaki 3 farklı koşutta tutuklu ve hükümlülerle görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerde, koşutta 24 saat yanan ışık ve aralıksız sürdürülen kamera kaydı dışında, kayda değer bir sorun dile getirilmemiştir. Tutuklu ve hükümlüler ceza infaz kurumu müdürünün kendilerini sıklıkla ziyaret ettiğini ifade etmenin yanı sıra, ceza infaz kurumu yönetimi tarafından kötü muamele, hakaret ve işkence gibi davranışlara maruz

¹ Kanuni bir tabir olmamakla beraber, mahpus kelimesi tutuklu ve hükümlü anlamlarının her ikisini de barındıran çatı bir kavram olarak kullanılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kalmadıklarını belirtmiştir. Bununla birlikte, kantinde sebze ve meyvenin olmaması ile yemeklerin yapımında gerekli özenin gösterilmemesi gibi hususlar şikâyet konusu edilmiştir.

Ceza infaz kurumunda görüşülen er ve erbaşların tek tip siyah kıyafet giydiği de gözlemlenen başka bir husus olmuştur.

V. DEĞERLENDİRME ve SONUC

1. Ceza İnfaz Kurumunun fiziki şartları ve temizliği memnuniyet verici bulunmuştur. Ceza İnfaz Kurumu Müdürünün tutuklu ve hükümlülerle olan iletişimini de takdir etmek gerekmektedir.

2. Ülkemizde genel bir problem olarak görülen kapasite fazlası tutuklu ve hükümlü bulunuyor olmasının bu Kurumda görülmemesi sevindiricidir.

3. Ceza infaz kurumu personeli 2'si astsubay 3'ü er-erbaş olmak üzere, Kurum Müdürü ile birlikte, toplam 6 kişiden müteşekkildir. Ceza infaz kurumunun hâlihazırdaki mevcudu (18 kişi) göz önünde bulundurulduğunda, personel sayısının azlığının sorun teşkil etmeyeceği öngörülebilir. Bununla birlikte, geçici personel niteliğinde olan er ve erbaşların ceza infaz kurumunda istihdam edilmesi yerine, aynı görevin profesyonel infaz koruma memurları tarafından yürütülmesinin daha doğru olacağı düşünülmektedir.

4. Ceza İnfaz Kurumu Müdürünün verdiği brifingte ve tutuklu-hükümlülerle gerçekleştirilen görüşmelerde, ceza infaz kurumunda barındırılanların gün içerisinde koşullardan faydalanabildiği öğrenilmiştir. Bu olumlu uygulamanın devam ettirilmesi yerinde olacaktır.

5. Er ve erbaşların tek tip siyah kıyafet giyme zorunluluğunun kaldırılması olumlu bir uygulama olacaktır.

6. Ceza infaz kurumu koşullarında bulunan ses ve görüntü alma tertibatıyla 24 saat sürekli görüntü kaydının yapılıyor olmasının, kabul edilebilir olmadığı, değerlendirilmiştir. Kişilerin mahrem alanlarında görüntü ve ses kaydı yapılıyor olması ister güvenlik gerekçelerine, ister mevzuat hükümlerine dayandırılınsın, hiçbir şekilde meşru görülemez. Kaldı ki *Askeri Ceza ve Tutukevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Yönetmelik*'te bu uygulamayı şart koşan açık bir hüküm bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, kişilik haklarına aykırı bu uygulamanın sonlandırılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Murat YILDIRIM

Çorum Mv. Alt Komisyon Başkanı

Mehmet Kerim YILDIZ

Ağrı Mv.

Ahmet Salih DAL

Kilis Mv.

Abdurrahim AKDAĞ

Mardin Mv.

İncelemeye Katılmadı

İncelemeye Katılmadı

Malik Ecdar ÖZDEMİR

Sivas Mv.

Atila KAYA

İstanbul Mv.

Ertuğrul KÜRKCÜ

Mersin Mv.

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 56 44-45 – 420 53 99 **Faks:** 0 312 420 53 94

E-posta: insanhaklarikom@tbmm.gov.tr